

NYOMOZÁSI DIVERZIÓK ÉS EREDMÉNYESSÉGMÉRÉS – KÉRDŐÍVES FELMÉRÉS NÉMETAJKÚ RENDŐRSÉGEKEN

1. Bevezetés

Kutatásomban a németajkú országok rendőrségein a nyomozások lezárásait, a büntetőeljárás elterelési lehetőségeit, a nyomozás eredményesség és a teljesítményértékelés viszonyát, illetőleg a hatékony bűnüldözés megközelítésének aspektusait fürkésztem. A vizsgált országok kiválasztása során döntő szempont volt, hogy beszéljem a német nyelvet, továbbá az is, hogy 2014. májusában a Közép-Európai Rendőrákadémia (MEPA) kiküldetésében Baden-Württembergben a wertheim-i Rendőrákadémián egy a kábítószer bűncselekményekkel kapcsolatos nemzetközi szemináriumon vettem részt. Ezen jelen voltak az osztrák, svájci és több német tartomány nyomozó kollégái is. Ez idő alatt irányított interjút készítettem több osztrák, svájci és német kollégával, akik személyesen válaszolták meg kérdőívemet. 2014 nyarán a Rendészettudományi Kar nemzetközi kapcsolatait felhasználva az elkészített német nyelvű kérdőívet a németországi rendőrtisztképző iskolákra küldtük ki, melyekre írásbeli úton szintén alapos válaszokat kaptam. Segítette még kutatásomat, hogy 2014. novemberében két heti időtartamban a bajorországi Königsbrunnban a helyi Bereitschaftspolizeinal szakmai nyelvi kurzuson vehettem részt, majd közvetlenül ez után az Egyetem támogatásával ezt alsószászországi Hannoversch-Mündenben található Rendőrákadémián személyesen egy hetet szintén e téma kutatásának szentelhettem. Mindkét helyen – a könyvtárkutatás mellett – lehetőségem nyílt az adott tartománybeli kollégákkal személyesen is megválaszoltatni a kérdőívemet.

2. A felmérés szempontjai és válaszai

A felmérés szempontjai:

- A legkisebb különbség legyen a jogrendszer bázisát tekintve, viszont a megkeresett ország rendőrsége a demokratikus intézményrendszerek szempontjából nagyobb múltra tekintsen vissza, ebből következően nem vontam be a vizsgálat körébe a volt szocialista országok rendőrségeit.
- Történelmi, kulturális és jogintézményi vonatkozásaiban a hozzánk legközelebb álló rendőrségi modellel rendelkezzen.
- Kontinentális jogrendszerhez tartozzon, ahol hozzánk hasonlóan alapvetően a szigorú legalitás elve szerint folyó büntetőeljárás a meghatározó.
- A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának mely külföldi nyugati rendőrségi oktatási, és végrehajtási intézményekkel vannak nemzetközi kapcsolatai.
- A kérdőívet német nyelvre lefordítottam, személyes, postai vagy elektronikus úton juttattam el a külföldi rendőrségi társszervekhez, ahonnan többféle formában és módon kaptam kérdéseimre részletes és alapos válaszokat.

A válaszok összefoglalása: A következőkben kérdésenként foglalom össze a beérkezett válaszok lényegét, amelyek alapvetően a magyar büntetőjogtól és büntetőeljárástól eltérő megoldások, illetve a statisztikai szemlélet és a szervezeti teljesítményértékelés jellemzőire irányultak:

1. Milyen büntetőeljárás lezárási formák (megszüntető, felfüggesztési okok, vádemelési javaslat, megrovás stb.) léteznek az egyes nyomozások befejezésére?

Svájcban érdekességként megjegyzendő, hogy a nyomozás befejezését követően, beismerés vagy egyetértés esetén, és ha a bűncselekmény nem éri el az 5 évig terjedő szabadságvesztést, egyszerűsített eljárást alkalmaznak.

Ausztriában az ügyészség folytatja le a nyomozati eljárást, és dönti el, hogy vádat emel-e vagy sem, illetve hogy visszalép-e a nyomozástól, vagy megszünteti-e az eljárást. A megszüntető okok nagy vonalakban hasonlítanak a magyar büntetőeljárásban foglaltakhoz. Érdemes megemlíteni néhány eltérő indokot:

- A bűncselekmény elkövetését igazoló rendkívüli helyzet, amely a büntetőeljárás törvényben külön nincs rögzítve, azt más törvényekből lehet levezetni. Ez lényegében nem jelent mást, mint egy magasabb értékű jogi érdek mentését csekélyebb kár okozásával. A hátránynak közvetlenül fenyegetőnek kell lennie, mint a jogos védelem esetén, és a mentési cselekmény az egyetlen eszköz, ami viszont nem lehet aránytalan mértékű. Például, ha valaki a hegyekben túrázik, amint egy hóvihár közeleg, betör egy menedékházba, hogy saját életét megmentse. Ebben az esetben az élet értékesebb, mint a magánlakás sérthetlenségéhez fűződő jog.
- A törvényes állapot helyreállítása érdekében a magánszemélyeknek biztosítva van az a jog, hogy abban az esetben, ha a hatósági segítség nem áll rendelkezésre, vagy csak később érkezik, addig arányosan alkalmazható magatartási kör engedélyezett (visszatartás, lefogás stb.), de mindenkor arányosnak kell lenni az elkövetett cselekménnyel. Például ha valaki egy kerékpárbalesetet okoz egy autóval, egy másik személy a menekülni szándékozó okozót visszatarthatja a rendőrség megérkezéséig, de ennek érdekében nem bántalmazhatja.
- Ehhez hasonlít az általános feltartóztatási jog (StPO¹ 80. §²): bárki jogosult egy másik személyt feltartóztatni, ha fennáll a gyanú, hogy egy büntetendő cselekményt követett el, amit közvetlenül előtte hajtott végre, vagy a büntetendő cselekmény elkövetése miatt körözik. Itt is fontos szempont az arányosság és haladéktalanul hívni kell a rendőrséget. Mértéke maximum a könnyű testi sértésig terjedhet.
- Szintén megszüntető ok a mi dogmatikánkban használt házi fegyelmi jogkör, ami Ausztriában nevelési jogként jelenik meg és a jövőbeni helytelen viselkedés megelőzése érdekében megengedi kisebb erőszak alkalmazását, ami a bőrpírig terjedhet. Ezt a jogot azonban a tanároknak nem biztosítják.

¹ Büntető perrendtartás

² § 80 Anzeige- und Anhalterecht

- Megszüntetési ok az StPO 191. §³ alapján a csekély mértékű elkövetés. Feltétele, hogy a bűncselekmény legfeljebb pénzbüntetéssel vagy három évig terjedő szabadságvesztéssel legyen büntetendő. Az ügyészség szünteti meg a nyomozást, amire a nyomozó hatóság tesz előterjesztést: a cselekmény következményei csekélyek és a vádlott által tanúsított viselkedés miatt lehetséges a diverzió (a kár jóvátétele, együttműködés stb.). Ezt a StPO 192. §-a⁴ kombinálja a több bűncselekmény elkövetése esetére, ami a miénkhez hasonlóan a nyomozás vagy a vádemelés részbeni mellőzését takarja. Az StPO 198. §-a⁵ határozza meg a diverzió feltételeit:
 - nem eshet a tartományi törvényszék, illetve a bírósági ülnökei illetékességi körébe;
 - a bűnösség nem lehet súlyosabb a Büntető törvénykönyv 32. §-ában⁶ felsoroltaknál,
 - a cselekmény nem járhat halálos következménnyel.

A diverzió módjai: pénzösszeg fizetése (200. §⁷), közhasznú munka (201. §⁸), próbaidő pártfogói segítség kapcsolatával és a köteleességek teljesítése (203. §⁹) és a cselekmény jóvátétele (204. §¹⁰). Az StPO 197. §-a¹¹ az ismeretlen vagy távollévő tettes esetén felfüggesztést alkalmaz akkor, ha a gyanúsított szökésben van, vagy a tartózkodási helye ismeretlen és a nyomozási eljárást folytatni kell, mert a bizonyításhoz a jelenléte szükséges.

A *Németországból* kapott válasz szerint a büntetőeljárás során keletkező aktákat a nyomozás eredményeivel a rendőrségi nyomozás lezárása után az ügyészségnek továbbítják. Az ügyészség – mint az eljárás gazdája – dönt a további lépésekről. A nyomozás befejezésekor, miután minden bizonyíték feltárássra került, a terheltnek lehetősége van, hogy nyilatkozzon a vádról, majd az aktát az illetékes ügyészségnek átadják.

A nyomozás lezárását a rendőrség végzi ismert vagy ismeretlen tettes ellen. A lefolytatott nyomozási anyag átadásakor a következő intézkedéseket indítványozhatja:

- tettes–áldozat egyezség (StPO 155a §¹²), a tettes és áldozat egyezsége azonban nem az eljárás befejező momentum, a
- bűnüldözéstől való eltekintés (StPO 153. §¹³),
- gyorsított eljárás végrehajtása (StPO 417. §¹⁴),
- egyszerűsített eljárás fiataalkorúval szemben (JGG 76. §¹⁵).

³ § 191 Einstellung wegen Geringfügigkeit

⁴ § 192 Einstellung bei mehreren Straftaten

⁵ § 198 Allgemeines

⁶ Strafgesetzbuch (StGB), § 32 Allgemeine Grundsätze

⁷ § 200 Zahlung eines Geldbetrages

⁸ § 201 Gemeinnützige Leistungen

⁹ § 203 Probezeit

¹⁰ § 204 Tausgleich

¹¹ § 197 Abbrechung des Ermittlungsverfahrens gegen Abwesende und gegen unbekannte Täter

¹² § 155a Täter-Opfer-Ausgleich

¹³ § 153 Absehen von der Verfolgung bei Geringfügigkeit

¹⁴ § 417 Zulässigkeit

¹⁵ Fiataalkorúak Büntetőkódexe – Jugendgerichtsgesetz (JGG) § 76 Voraussetzungen des vereinfachten Jugendverfahrens

Az ügyészségre tartozik, hogy ezután milyen módon zárja le a nyomozási eljárást. Ilyen többek között a már említett bűnüldözéstől való eltekintés (StPO 153. §). További diverziós formának tekinthető az eljárás megszüntetése, a kötelező utasítás, vagy meghagyás teljesítésének kötelezettsége az StPO 153a. §¹⁶ alapján. Megemlítették még a bűnüldözés mellőzését jelentéktelen mellékbűncselekmény esetében az StPO 154. §¹⁷ szerint. Ezt halmazati elkövetés vagy összbüntetés kiszabása esetén visszaesőknél alkalmazzák. Szintén e szakasz szerint korlátozzák a bűnüldözést, ha egy bűncselekmény egyes részei elválaszthatóak, vagy több törvénysértést követettek el, amely a bűncselekmény elkövetésekor nem jelentősen esik latba, így az ügyészség a bűnüldözést a bűncselekmény megmaradt részeire, vagy törvénysértésekre korlátozza.

Az egyszerűsített eljárás fiatakorúval szemben JGG. 76. §: e jogszabályhely alapján az ügyészség a fiatakorúak bírójánál írásban vagy szóban egy egyszerűsített fiatakorúval szembeni eljárásról dönthet, ami azt tartalmazza, hogy a fiatakorú:

- bizonyos magatartást tanúsítson, a neveléséhez milyen segítséget nyújtanak, milyen fegyelmi eszközöt rendelnek el vele szemben, esetleg járművezetéstől eltiltást alkalmaznak.

Az ügyészség ilyen irányú indítványa egyenrangú a váddal. A fiatakorúak bírója által történik az eljárás megszüntetése, ha a bíró elutasítja egyszerűsített eljárásban a döntést, úgy az ügyészség beterjeszti a vádiratot.

2. A nyomozás befejezéstől függően milyen jogi tényezők esetében tekinthető eredményesnek, és milyen tényezők esetében eredménytelennek egy nyomozás?

Svájcban nincs egységes eredményességi meghatározás. Nem sikeres a nyomozás akkor, ha bár van konkrét gyanú, de ezt jogilag nem lehet bizonyítani, ami miatt az eljárás megszüntetésére kerül sor. Sikeres azonban, ha a tényállás bizonyítható és elítélésre is sor kerül. Szintén sikeres, ha a nyomozás azt eredményezi, hogy az elkövetett cselekmény nem tényállásszerű, vagyis a gyanúsított személy nem követett el bűncselekményt.

Ausztriában szintén nincs egységesen meghatározott eredményességi kritérium. Általában sikeresnek tekinthetők a nyomozások a tettes letartóztatása és a bizonyítékok lefoglalása után. A rendőrségi őrizet után 48 óra áll rendelkezésre arra, hogy az ügyészség döntsön az előzetes letartóztatásról, vagy hogy a terhelt szabadlábon védekezhessen. Sikertelen a nyomozás akkor, ha lefoglalásra és/vagy letartóztatásra nem kerül sor. Az eljárást a továbbiakban megszüntetik, ha a bizonyítékok nem elegendők és/vagy a nyomozást nem megfelelő módon folytatták le. Ugyancsak sikertelennek tekinthető a bírósági felmentő ítélet.

Németország vonatkozásában a hamburgi válasznál felderített az az eset a rendőrségi bűnügyi statisztika (PKS) alapján, amelynél a rendőrségi nyomozási eredmény szerint legalább egy olyan gyanúsított van, aki azonosítható. Csak ebben az esetben lehet a cselekményt felderítettnek tekinteni.

A brandenburgi válasz szerint eredményesnek tekinthető a nyomozás, ha minden bizonyítékot felderítettek és valamennyi nyomozási szempontra figyelemmel voltak,

¹⁶ § 153a Absehen von der Verfolgung unter Auflagen und Weisungen

¹⁷ § 154 Teileinstellung bei mehreren Taten

továbbá ha az ügyészséget vagy a továbbiakban bíróságot olyan helyzetbe hozzák, hogy egy megfelelő döntés szülessen az elkövetett bűncselekmény tekintetében.

3. Milyen eljárásjogi (jogi tényekre alapozott) befejezések nem relevánsak a nyomozás eredményessége szempontjából?

Svájcban e tekintetben nincs jelentősége, hogy a gyanúsított személyt a bíróságon megvádolják-e, vagy csak egyszerűsített eljárásra kerül sor. Az ügyészségnek ebben az esetben kisebb lesz a munkaterhelése, a kialakított büntetés mértéke pedig a vádlott előnyére válik. Annak a megállapítására, hogy egy nyomozás sikeres volt-e vagy sem, az egyszerűsített eljárás lefolytatása nincs befolyással.

A kérdést sem a német sem az osztrák válaszadók nem tudták megfelelően értelmezni, aminek feltehető oka, hogy náluk nincs semmiféle megkülönböztetés a megszüntetések között nyomozáseredményességi oldalról. Ahogy a válaszadó megjegyzi: „ha a gyanú nincs megalapozva, vagy egy eljárási akadály áll fenn, akkor nem eredményes.” Ez azt jelenti, hogy bár meghatározó gyanújegyek fennálltak arra, hogy a cselekményt vagy cselekményeket a terhelt követte el, a lefolytatott nyomozás ezt mégsem tudta bizonyítani. Eredményesnek tekinthető akkor is, ha a károsult a feljelentéskor magánindítványt terjeszt elő, a nyomozás befejezése azonban ezt visszavonja. Itt egy opportunitás-alapú indítványra üldözendő bűncselekményről van szó, amelyben a nyomozás után az StPO 170. §¹⁸ (2) szakasza szerint az ügyészség megszünteti az eljárást.

4. Megkülönböztetik-e az ismeretlen és az ismert tettes esetében indított nyomozásokat a nyomozás- és felderítéseredményességi mutató szempontjából?

Svájcban az eredményességi mutatók az ismert tettesek ellen bizonyosan magasabbak, mint az ismeretlen tetteseknél. Tudvalevően a tömegesen előforduló kisebb jelentőségű bűncselekmények (lopás, gépkocsi feltörés stb.) legnagyobb részét többnyire ismeretlen tettesek követik el, ami óhatatlanul rontja az eredményességet. Az eredményességi mutató Svájcban a felderített bűncselekményi arányt jeleníti meg az ismertté vált esetek körében az adott időszakra vonatkozóan. Felderítettnek azt az esetet tekintik, ha adott egy bűncselekmény, amiben a bünyügyi rendőrségi nyomozási eredményeként legalább egy személyt meggyanúsítanak. A felderítés-eredményességi mutató szempontjából nem tesznek különbséget ismert és ismeretlen tettes esetében indított nyomozásoknál. Ott akkor felderített az ügy, ha a nyomozás lefolyt és nem került megszüntetésre.

Ausztriában különbséget tesznek a kettő között. Létezik egy elektronikus jegyzőkönyvrendszerük (PAD2), amelyben meg kell adni, hogy a cselekmény tisztázott-e vagy sem, csak ezután értékelhető ki statisztikailag. A felvitt adatok alapján a rendszer készíti el a szükséges összegzéseket, pl. hogy mennyi előzetes letartóztatást szabtak ki, illetőleg hogy elítélik-e a gyanúsítottat. Létezik egy másik informatikai rendszer is (Elektronischer Daten Dienst, EDD), ami szintén képes nyilvántartani a nyomozási munkát, amit a továbbiakban mint output adatot statisztikailag fel is dolgoz.

¹⁸ § 170 Entscheidung über eine Anklageerhebung

Németországból kapott válaszból az derül ki, hogy a kérdést nem tudták megfelelően értelmezni, merthogy a miénkhez hasonló nyomozás vagy felderítés eredményességi mutatókat ilyen jellegű bontásban nem készítene a rendőri szervek.

5. Készítenek-e egységes statisztikai kimutatásokat az ügyek jellegét (erőszakos, vagyon elleni, közlekedési stb.) az elkövető és a sértett adataihoz viszonyítottan az egyes rendőri szervek esetében, ha igen, ezek pontosan milyen adatokat tartalmaznak, milyen bontási formában?

Svájcban nincs egységes rendőrségi statisztika, különösen részletesen bontott formában. Minden kanton saját statisztikát vezet, továbbá a szövetségi rendőrség is vezet egy kimutatást. A statisztikából főként az esetek száma és jellege, valamint a tettesek nemzetisége és száma olvasható ki. Mélyreható, regisztrált statisztika a tettesekről, áldozatokról stb. a kantonoktól kifelé (kivétel tanulmányok) nem készül.

Ausztriában egységes belső statisztikai nyilvántartást elsőként a már említett PAD2 bevezetése hozott. Ebben minden ügy azonos paraméternek felel meg. Ebben az elektronikus adatbázisban minden egyes munkatárs teljesítménye vezetésre kerül, és e szerint értékelik azt. Ebbe kell minden írásos anyagot rögzíteni és ott is kell ügykezni az összes anyagot.

Németországban 1971-óta egységesen vezetik a rendőrségi bűnügyi statisztikát. Ezzel kapcsolatosan a Szövetségi Bűnügyi Hivatal kötelező irányelveket határoz meg. A Szövetségi Bűnügyi Hivatal évkönyvet bocsát ki „Szövetségi Bűnügyi Hivatal – Rendőrségi bűnügyi statisztika” címmel, amely a teljes Németországra vonatkozó statisztikai adatokat tartalmazza. A rendőrségi bűnügyi statisztika teljesen független az igazságügyi statisztikától. Nincs folyamatstatisztika, amely a rendőrségi és az igazságügyi adatokat egységesen tartalmazza.

A rendőrségi bűnügyi statisztikát (PKS) szövetségenként egységes irányelvek alapján, évente aktualizált formában szabályoznak. Itt nem a feljelentések vannak regisztrálva, hanem a konkrét bűncselekmények, statisztikailag minden fontos információval. Ezeket az információkat internetes oldalakon a mindenkor tartományi Rendőrségek, illetve a Szövetségi Bűnügyi Hivatal bocsátja rendelkezésre. A folyamatban lévő rendőri nyomozások ügyei és a Rendőrségi Bűnügyi Statisztika adatai időben többnyire nem esnek egybe. Példaként egy felderítetlen emberölés, amit évekkkel ezelőtt követtek el, a korszerűbb bűnügyi technikáknak, illetve az újszerű módszereknek (pl. DNS-egyezés) köszönhetően a későbbi években az eset utólagos felderítéséhez vezethet. Ezért szövetségszerte egységesen meg van határozva, hogy egy utólag felderített esetet is rögzíteni kell a Rendőrségi Bűnügyi Statisztikában. Ezért bizonyos bűncselekményeknél csekély esetszámmal, de a felderítési mutató száz százalék fölött is lehet.

A nyilvántartásban büntetőjogi és bűnügyi szempontok alapján egységesen felépített bűncselekményi katalógus áll rendelkezésre, amely sajátos tartomány-specifikus adatokkal bővíthető. Az ismertté vált eseteket az elkövetés helye alapján veszik nyilvántartásba.

Hamburgban az éves rendőrségi bűnügyi statisztika alapján a bűnügyi statisztikai adatok periodikusan a „Rendőrség – Hamburg – Rendőrségi bűnügyi statisztika” c. évkönyvben jelennek meg, mely elektronikus úton is hozzáférhető.

Brandenburgban tartományi szintű a bűnügyi kimutatás, a rendőrkapitányságokon (PD), és a rendőrségi ügyeleteken (PI), 2011. november elseje óta az aktuális rendőrségi szervezeti struktúrát és a meghatározott területi illetékességet veszik figyelembe. Ez egy biztos összehasonlíthatóságot szavatol.

6. A bűnüldözési eredményességi statisztikai mutatók (ha léteznek) összehasonlítható formában állnak-e rendelkezésre az egyes nyomozó hatóságok esetében, és ezek transzparenszek-e?

Svájcban nem létezik ilyen statisztikai mutató, ilyen formában nem is hasonlítják össze, illetve versenyeztetik a nyomozó hatóságokat.

Ausztriában az említett EDD rendszerből mint output rendszerből kinyerhetőek ilyen adatok. Ezek megmutatják, hogy az egyes rendőri egységek pl. mennyi letartóztatást végeztek, vagy hány esetben foglaltak le kábítószeret. Ezeket azonban nem használják az egyes nyomozó hatóságok közötti összehasonlításra vagy eredményességi rangsor felállítására, továbbá ezek a legkevésbé sem transzparenszek.

A megkérdezett tartományi rendőrségek válaszából egyértelműen kiderül, hogy *Németországban* ilyen bűnüldözési eredményességi mutató nem létezik.

7. A nyomozó hatóságok nyomozáseredményességi mutatóit viszonyított/arányosított formában készítik-e az adott rendőri szerv méretéhez (létszám, anyagi-technikai források) és az illetékességi terület lakosainak számához/összetételéhez?

Svájcban nem készítenek ilyen kimutatást.

Ausztriában a Szövetségi Bűnügyi Hivatal területén a rendőri erő számát összevetik a letartóztatással (különböző szolgálati helyek), de a felszereltséget nem veszik figyelembe. Az egyenruhás erőknél létezik a közlekedési feljelentések és büntetőjogi feljelentések összehasonlítása is.

A megkérdezett tartományi rendőrségek (Brandenburg, Hamburg, Niedersachsen, Bayern) válasza alapján *Németországban* ilyen mutatót eddig még nem készítettek.

8. Van-e kapcsolat a beosztott nyomozó, illetve a nyomozó egység vezetőjének teljesítményértékelése és az ügyeredményességi mutatók között? Ha igen, konkrétan milyen szabályok szerint értékelik az egyéni és az adott szervezeti egység (kapitányság, osztály) teljesítményében az eredményes (felderített/megoldott) nyomozások szám-arányát?

Svájcban a feldolgozott esetekre vonatkozóan nincs teljesítményértékelés. A nyomozási teljesítményeket osztályon belül beszéljük meg. Ezt kifelé nem kommunikálják.

Ausztriában az EDD-ben minden feladatot elektronikusan regisztrálnak és továbbadnak a munkatársaknak. Ott a munkatársak a tényleges teljesítményeiket vezetik be, azt

statisztikailag kiértékelik és továbbítják a felsőbb szerv felé, de nincs az egyes szervek mért teljesítményalapú megítélése között kapcsolat, az ügyeredményesség pedig végképp nem befolyásolja az egység vezetőjének teljesítményértékelését.

Németországból kapott válasz szerint nincs közvetlen összefüggés a kettő között. A teljesítmény értékelése egy nyomozónál természetesen számít, vagyis fontos, hogy a nyomozati munkához eredmények is társuljanak. Ugyanakkor a nyomozónak a konkrét ügyben való nyomozás csak egy a sok feladata közül, amit el kell látnia. Igazságtalan lenne, ha csak ennek tulajdonítanának jelentőséget. Tudvalevő, hogy egészen más a felderítési arány az egyes nyomozó szerveknél, illetőleg ez attól is függ, hogy milyen hatáskörrel és illetékességgel nyomoz az adott szerv. Egy példán keresztül megvilágítva a halálesettel járó bűncselekmények felderítési aránya 90 százalék, míg a betöréseké mindösszesen 20 százalék. Ez pedig legkevésbé sem a nyomozók hatékonyságától függő változó.

9. *Létezik-e időszakos (éves) értékelési és minősítési rendszer a helyi nyomozó szerv munkáját illetően a bűnüldözési statisztika alapján? Ha igen, azt ki és milyen formában, milyen rendszerességgel értékeli, és milyen következményekkel jár ez a szervezetre, illetve az egyéni munka értékelésére az eredménytől függően?*

Svájcban Bern kanton rendőrségénél nem működik értékelési rendszer a bűnüldözési statisztikáról. Évente van munkatársi megbeszélés, amelyen az egyes munkatársak közvetlen előljárója értékeli a teljesített munkákat. Itt azonban nem a nyomozási siker áll a fókuszban, hanem a tény, hogy a nyomozó mennyire törekedett a sikerességre stb. Ezek inkább személyes kvalitások, amelyek minden egyes munkatárs számára szükségesek egy jó minősítéshez. Az egész osztályt érintő teljesítményértékelés hivatalos formában nincs.

Ausztriában minden évben készítenek bűnügyi statisztikát, amelyben minden bűncselekményt – felderített és felderítetlen egyaránt – értékelnek, főként ahol sok erőszakos bűncselekményt, kábítószerrel kapcsolatos bűncselekményeket, és közlekedési feljelentést lehet találni. Ebben egész Ausztriára kiterjedően vannak adatok, ami minden tartományra egészen az egyes szolgálati helyekig eljut. Ahogy a válaszból kiderül, a statisztikai számok csak összesítésre szolgálnak, azt nem vonják össze a teljesítményértékeléssel.

Németországban nincs ilyen értékelés.

10. *Rendelkeznek-e a nyomozó hatóságok minőségirányítási rendszerrel? Ha igen, annak részét és elemét képezi-e a nyomozások eredményességi és ismeretlen tettes felderítési mutatója? Milyen formában és módon illeszkedik a minőségirányítási és teljesítményértékelési rendszerhez?*

Svájcban nincs ilyen rendszer. *Ausztriában* szintén nincs ilyen rendszer. A válaszadó szerint a statisztikából jól látható, hogy az eset tisztázott-e, avagy ismeretlen tettesről van-e szó. A felderített és felderítetlen eseteket havonta és évente is össze lehet hasonlítani.

Németországban a hamburgi és a bajor rendőrségnek biztosan nincs teljesítménymutatója, illetve ilyen jellegű értékelése. A minőséget a közszolgálati jogi kereteken belül a szakmai felügyelet, azaz a nyomozást vezető ügyészség vizsgálja. Eredményességi mutatók nincsenek.

11. Alkalmaznak-e közvélemény-kutatásokat az egyes rendőri szervek munkájának lakossági megítélésének felmérésére? Ha igen, azokat milyen gyakorisággal, hogyan, kik készítik, ennek eredményei mennyire transzparenszek?

Svájcban időnként történnek lakossági közvélemény-kutatások, amelyeket magánvállalkozók végeznek, és vizsgálatok, tanulmányok keretein belül ismertetnek. Azonban megállapítható, hogy Svájcban a lakosság körében a rendőrség nagy bizalmat élvez és a munkájukat is igen jónak értékelik.

Ausztriában a válaszadónak nem volt tudomása ilyen felmérésről. Németországban sem alkalmaznak ilyet.

12. A helyhatóság rendőrséggel kapcsolatos megítélése részét képezi-e a szervezet teljesítményértékelésének?

A válaszok elég karakteresek voltak: Svájcban, Németországban és Ausztriában is teljességgel kizárt ez.

3. Következtetések

- Általában véve kiterjedtebb rendszerűek a büntetőeljárások lezárásának lehetőségei, lényegesen több esetben tekintettel vannak olyan szituációkra is, amelyekre nálunk nem, különösen, hogy nincs társadalomra veszélyességük vagy csak minimális.
- A nyomozáseredményesség számukra minden esetben az elkövető felderítését és a bizonyítékok rendelkezésre állását, illetve vádképességét jelenti, ebbe nem tartozik bele más esetkör.
- Az ismert és az ismeretlen tettes ellen indított nyomozások során nem tesznek különbséget a nyomozás eredményességi mutatók között.
- A rendőrségi statisztikák esetén külön felhívják a figyelmet arra, hogy ezek nem az aktuális adatokat tartalmazzák, mivel több korábbi nyomozás eredményei is megjelenhetnek benne, ezek transzparenszek és főleg elemzési célt szolgálnak.
- A belső informatikai rendszerekből az arra illetékesek nyerik ki a bűncselekményekkel összefüggő statisztikai adatokat, arra nézve külön statisztikai adatszolgáltatást a nyomozó kollégákkal nem végeztek.
- Bűnüldözési statisztikai kimutatásokat egyáltalán nem készítenek, így az ezekből kinyert adatokat legkevésbé sem használják a teljesítményértékelésekre.
- Lakossági bizalom-felmérést legfeljebb Svájcban végeznek. Tegyük hozzá, hogy ezeket sem rendőrségi megbízásból, hanem magáncégek és főleg kutatási indítással, és legkevésbé sem játszanak szerepet a rendőrségi egységek és dolgozók teljesítményértékelésében.

Végeredményében megállapítható, hogy a három ország egyikében sincs a szervezeti eredményességi és az egyéni teljesítményértékelés összekapcsolva. Ilyen megoldás nem létezik ezeken a rendőrségeken, ahogy az egyes nyomozó hatóságok sincsenek kompetitív helyzetbe hozva egymással az ügyforgalmi statisztikai mutatóik alapján. Ebből következően az adott időszakban bármely okból gyengébben teljesítő helyi rendőri szakmai vezetőket sem fenyegeti a leváltás azonnali következménye. Az említett statisztikákat tulajdonképpen arra és azok használják, amire a statisztikák alkalmasak, ami nem más, mint a bűnözési tendenciák elemzése és értékelése. Így az legkevésbé sem a szervezet belső „iránytűje”, amely számos káros működési hatást generálva torzítja a szervezeti kultúrát és a rendőrség megítélését. Nem utolsósorban kijelenthető, hogy a vizsgált országokban a rendőrségek szakmailag legkevésbé sem tartják fontosnak, hogy a rendőrség lakossági respektáltságát mutató bizalmi indexet készítsenek, amit működési hatékonyságuk fémjelzőjeként feltüntessenek.